

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****ADEM ERDEM BAŞVURUSU****Başvuru Numarası : 2018/13415****Karar Tarihi : 29/6/2021****Başkan : Kadir ÖZKAYA****Üyeler : Engin YILDIRIM**

Celal Mümtaz AKINCI

Yıldız SEFERİNOĞLU

Basri BAĞCI

Raportör : Fatma Burcu NACAR YÜCE**Başvurucu : Adem ERDEM****I. BAŞVURUNUN KONUSU**

1. Başvuru, işe iade davasında gösterilen tanığın tanıklıktan çekinme talep etmesi üzerine bu talep incelenmeden ve tanık dinlenmeden davanın reddine karar verilmesi nedeniyle silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 18/5/2018 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, özel bir şirket (şirket) aleyhine Ankara 48. İş Mahkemesinde (Mahkeme) işe iade davası açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde özetle davalı şirket nezdinde 9/11/2009 tarihinden beri çalıştığını, 22/7/2016 tarihinde Fetullahçı Terör Örgütü üyesi olduğu gerekçesiyle iş akdinin feshedileceği söylenerek üzerinde baskı kurulduğunu ve

böylece istifaya zorlandığını, kıdem ve ihbar tazminatları ödenerek istifa etmek zorunda bırakıldığını ileri sürmüştür. Başvurucu aynı işyerinde çalışan H.U.nun tanık olarak dinlenmesini istediğini zira şirket yetkililerinin kendisini istifaya zorladığı sırada H.U.nun da yanlarında bulunduğunu belirtmiştir.

9. H.U., yargılama sırasında Mahkemeye verdiği dilekçeyle davalı şirkette direktör olduğunu, menfaat ihlali tehlikesi nedeniyle tanıklıktan çekinmek istediğini belirtmiştir. Mahkemece H.U.nun çekinme talebi hakkında herhangi bir değerlendirme yapılmamış, H.U. tanık olarak dinlenmemiştir.

10. Mahkeme 28/11/2016 tarihli kararıyla iş akdinin başvurusunun isteğiyle sonlandırıldığının anlaşıldığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

11. Başvurucu, mahkeme kararına karşı istinaf yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde ilk derece mahkemesinde ileri sürdüğü iddiaları tekrarlamış, ayrıca karara esas alınan istifa dilekçesinin olayın tek görgü tanığı olan H.U.nun bulunduğu bir ortamda baskı altında alınması nedeniyle Mahkemece bu tanık dinlenmeden ve iradesinin fesada uğradığı iddiası araştırılmadan davanın reddedilmesinin hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

12. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi 7/4/2017 tarihli kararıyla istinaf istemini -başvurucunun iddialarına ilişkin ayrı bir değerlendirmeye yer vermeden reddetmiştir.

13. Başvurucunun temyiz talebi üzerine Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 15/3/2018 tarihli kararıyla hükmü onamış ve karar kesinleşmiştir. Onama kararında başvurusunun iddialarına ilişkin ayrı bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

14. Nihai karar başvurusu 27/4/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

15. Başvurucu 18/5/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

16. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 247. maddesi şöyledir:

"(1) Kamuda açıkça belirtilmiş olan hâllerde, tanık olarak çağrılmış bulunan kimse, tanıklık yapmaktan çekinebilir.

(2) Kişisel nedenlerle tanıklıktan çekinme sebeplerinin varlığı hâlinde, hâkim tanık olarak çağrılmış kimsenin çekinme hakkı bulunduğunu önceden hatırlatır."

17. 6100 sayılı Kanun'un 250. maddesi şöyledir:

" (1) Aşağıdaki hâllerde tanıklıktan çekinilebilir:

a) Tanığın beyanı kendisine veya 248 inci maddede yazılı kimselerden birine doğrudan doğruya maddi bir zarar verecekse.

b) Tanığın beyanı kendisinin veya 248 inci maddede yazılı kimselerden birinin şeref veya itibarını ihlal edecek ya da ceza soruşturmasına veya kovuşturmasına sebep olacaksa.

c) Tanığın beyanı, meslek veya sanatına ait olan surların ortaya çıkmasına sebebiyet verecekse. "

18. 6100 sayılı Kanun'un 252. maddesi şöyledir:

"(1) Tanıklıktan çekinen kimse, çekinme sebebini ve bu sebebi haklı gösterecek delilini, dinleneceği gündün önce yazılı veya davet edildiği duruşmada sözlü olarak bildirmek zorundadır.

(2) Çekinme sebeplerini ve bunun dayanaklarını önceden bildirmiş olan tanık belli günde mahkemeye gelmek zorunda değildir.

(3) Mahkeme, duruşmada bulunan tarafları dinledikten sonra tanıklıktan çekinmenin haklı olup olmadığına karar verir. "

19. 6100 sayılı Kanun'un 253. maddesi şöyledir:

"(1) Tanık, kanuni bir sebep göstermeden tanıklıktan çekinir, yemin etmez veya göstermiş olduğu sebep mahkemeye kabul edilmemesine rağmen tanıklık yapmaktan çekinirse beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezasına ve bu yüzden doğan giderleri ödemesine hükmedilerek, yeniden dinlenilmek üzere yargılama başka güne ıvrakılır.

(2) Tanık kendisine sorulan sorulara cevap vermez veya yemin etmemekte direnirse o mahkemece iki haftaya geçmemek üzere disiplin hapsine mahkûm edilir. "

2. Yargıtay Kararları

20. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 24/11/2015 tarihli ve E.2015/23251, K.2015/33400 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Somut uyuşmazlıkta hamile olan davacı ayrılma iradesi olmadığını, baskı ile ayrılma dilekçesi imzaladığını iddia etmekte ve iki tanık bildirmektedir. Hamilelik sağlık sebebi değildir. Kıdem tazminatı davacıya ödenmiştir. Bu bir çelişkidir. Davacı tanıklardan birinin tanıklık yapmayacağını bildirmiş, ancak vazgeçmemiştir. Bildirilen tanık çağrılmak zorundadır....O halde mahkemece davacının bildirdiği tanık çağrılmaltı, mahkemeye geldiğinde çekindiği takdirde çekinme sebebi sorulmalı ve sebebi kabul edilirse dinlenmemeli, aksi halde ise beyanına başvurulmalıdır. Eksik inceleme ile çelişki de giderilmeden karar verilmesi hatahdır. "

21. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 22/10/2015 tarihli ve E.2014/16343, K.2015/29653 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... 6100 sayılı HMK'nın 241. maddesi gereğince gösterilen tanıkların bir kısmıyla yetinilebilmesi için ispat edilmek istenen hususlar hakkında yeter derecede bilgi edinilmesi gerekir. Keza aynı Kanununun 247. maddesi gereğince tanıklıktan çekinme için yasal bir sebebin varlığı gerekir. Davalı üç tanık bildirmesine rağmen gelen tanığın tanıklık çekinme sebebini varlığı araştırılmaksızın tanıklıktan çekinmesi nedeniyle dinlenmemesi, ayrıca

davalının savunması ile ilgili yeter derecede bilgi edinildiği belirlenmeden diğer tanıkların ve özellikle davetiyeye çıkarılmayan tanığın dinlenmemesi anılan usul hükümlerine aykırıdır.

..."

22. Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 18/12/2019 tarihli ve E.2017/26483, K.2019/23611 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Kıdem tazminatı, feshe bağlı haklardan olsa da, iş sözleşmesinin sona erdiği her durumda talep hakkı doğmamaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 120. maddesi uyarınca yürürlüğü devam eden mülga 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesi hükümleri uyarınca istifa etmek suretiyle işyerinden ayrılan işçi kıdem tazminatına hak kazanamaz.

Esasen Yasada işçinin istifası adı altında bir düzenlenme yer almamaktadır. Bu bakımdan işçinin haklı bir sebebe dayanmadan ve bildirim önelti tanmaksızın iş sözleşmesini feshi, istifa olarak değerlendirilmelidir. İstifa iradesinin karşı tarafa ulaşmasıyla birlikte iş ilişkisi sona erer. İstifanın işverence kabulü zorunlu değilse de, işverence dilekçenin işleme konulmamış olması ve işçinin de işyerinde çalışmaya devam etmesi halinde gerçek bir istifadan söz edilemez.

Şarta bağlı istifa ise kural olarak geçerli değildir. Uygulamada en çok karşılaşılan şekilde, işçinin ihbar ve kıdem tazminatı haklarının ödenmesi şartıyla ayrılma talebi istifa olarak değil, ikale (bozma sözleşmesi) yapma yönünde bir icap olarak değerlendirilmelidir.

İşçinin istifa dilekçesindeki iradesinin fesada uğratılması da sıkça karşılaşılan bir durumdur. İşverenin tazminatların derhal ödeneceği sözünü vermek ve benzeri baskılarla işçiden yazılı istifa dilekçesi vermesini talep etmesi ve işçinin buna uyması halinde, gerçek bir istifa iradesinden söz edilemez. Bu halde, istifa iradesinin bulunmadığına yönelik olarak irade fesadı iddiası tamk dahil her türlü delil ile ispatlanabilir.

..."

23. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 24/6/2020 tarihli ve E.2017/2-2209, K.2020/475 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

..."

39. Davalı-karşı davacı vekilinin delil listesinde yer alan aynı zamanda vekili olan tanığın yasal olarak dinlenilmesinin mümkün olduğu, bu tanığın da diğer tanıklar gibi HMK'nin 240. ve devamı maddeleri gereğince dinlenilmesi gerektiği, aksi durumda esasen hukuki dinlenilme ve buna bağlı olarak adil yargılanma hakkının ihlaline sebebiyet verilmiş olunacağı, savunma hakkının kısıtlanacağı aşikârdır. Ayrıca yargılamanın geçirdiği safhalar ile dosyada mevcut bilgi ve belgelerin değerlendirilmesi sonucu delil listesinde yer alan bu tanığın dinlenilmesi talebinin davayı uzatma amacıyla yapılmadığı da anlaşılmaktadır. Bu nedenlerle davalı-karşı davacı tanığı dinlenilip tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonucu uyarınca bir karar verilmesi gerekmektedir.

..."

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

24. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

25. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Sözleşme'nin 6. maddesinin bir mahkeme önünde medeni hak ve yükümlülüğe ilişkin bir iddiada bulunma hakkını güvence altına aldığını, mahkemenin teşkilatı ve yargılamanın yürütülmesinin bu güvencenin kapsamında olduğunu (*Goldler/İngiltere*, B. No: 4451/70, 21/2/1975, § 36), davalarda adil yargılanma koşullarını yerine getirme yükümlülüğünün ulusal makamlara ait olduğunu ifade etmiştir (*Dombo Beheer B.V./Hollanda*, B. No: 14448/88, 27/10/1993, § 33).

26. AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında, hakkaniyete uygun yargılanmanın temel unsurlarından birinin de yargılamanın *çelişmeli* olmasına (*Rowe ve Davis/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 28901/95, 16/2/2000, § 60) dikkat çektikten sonra Sözleşme'deki hakların etkili bir biçimde korunması için davaya bakan mahkemelerin *tarafın dayanaklarını, iddialarını ve delillerini etkili bir biçimde inceleme görevi* olduğunu belirtmektedir (*Dulaurans/Fransa*, B. No: 34553/97, 21/3/2000, § 33).

27. AİHM'e göre silahların eşitliği ilkesi ise taraflara, talep ve açıklamalarını diğer tarafa nazaran dezavantajlı olmayacak şekilde ileri sürbilmeleri için fırsat verilmesini gerektirdiğini ifade etmektedir (*Kress/Fransa*, B. No: 39594/98, 7/6/2001, § 72).

28. Kural olarak başvuru, davanın karşı tarafına tanınan bir avantajın kendisine zarar vermiş olduğunu veya bu durumdan olumsuz etkilendiğini ispat etmek zorunda değildir. AİHM; taraflardan birine tanınan, diğerine tanınmayan avantajın fiilen olumsuz bir sonuç doğurduğuna dair delil bulunmasa da silahların eşitliği ilkesi ihlal edilmiş saymaktadır (*Zagorodnikov/Rusya*, B. No: 66941/01, 7/6/2007, § 30).

29. Sözleşme'nin 6. maddesinde davada kullanılan delillerin ispat güçleri ile ilgili bir düzenleme bulunmamasıyla birlikte AİHM de delillerin kabul edilebilirliği ile ilgili olarak somut davada kullanılan delillerin *silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama* ilkeleri gözetilerek tartışılıp tartışılmadığını ya da söz konusu delillerin yargılamanın bir bütün olarak adil olup olmamasına etkisini değerlendirmekte (*Tammunen/Finlandiya*, B. No: 40847/98, 15/6/2004, §§ 40, 41; *Barberà, Messegué ve Jabardo/İspanya*, B. No: 10590/83, 6/12/1988, §§ 68, 81-89) ve birçok kararında Sözleşme'nin 6. maddesinin adil yargılanma hakkını güvence altına almakla beraber öncelikli olarak ulusal hukuk bağlamında düzenlenmesi gereken bir konu olan delillerin kabul edilebilirliğine ilişkin bir kural ortaya koymadığını belirtmektedir (*Schenk/İsviçre*, B. No: 10862/84, 12/7/1988, §§ 45, 46; *Desde/Türkiye*, B. No: 23909/03, 1/2/2011, § 124).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

30. Mahkemenin 29/6/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun iddiaları

31. Başvurucu işe iade talebiyle açtığı davada, baskı altında istifa dilekçesi alındığına dair iddiasını ispat etmek için tanık olarak dinletmek istediği H.U.nun tanıklıktan

çekilmesi karşısında Mahkeme tarafından usul kuralları gereği tanığın hazır edilerek dinlenmesi gerektiği hâlde usul ve yasaya aykırı olarak tanığın dinlenmeden davasının reddedildiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

32. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" konar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

33. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun şikâyeti uyuşmazlığın esasına dair dinletmek istediği tanığın çekilme beyanı üzerine usul ve yasaya aykırı olarak dinlenmemesi ve iradesinin fesada uğratılıp uğratılmadığının araştırılmamasına ilişkindir. Başvurucunun iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ilkesi yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

34. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

35. Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes *iddia, savunma ve adil yargılanma* hakkına sahiptir. Anayasa'nın anılan maddesinde adil yargılanma hakkından ayrı olarak *iddia ve savunma* hakkına birlikte yer verilmesi, taraflara iddia ve savunmalarını mahkeme önünde dile getirme fırsatı tanınması gerektiği anlamını da içermektedir (*Mehmet Fidan*, B. No: 2014/14673, 20/9/2017, § 37).

36. Kural olarak Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı bir sonuç güvencesi sağlamamakta, yargılama sürecinin adil olmasını sağlamaya yönelik bir dizi usul güvencesi sunmaktadır. Bu usul güvencelerinden biri de silahların eşitliği ilkesidir.

37. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Anayasa Mahkemesi de Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca inceleme yaptığı birçok kararında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadıyla adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil edilen *silahların eşitliği* ilkesine Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında yer vermektedir. Bu itibarla anılan ilkenin adil yargılanma hakkının kapsam ve içeriğine dâhil olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Anılan ilkeye uygun yürütülmeyen bir yargılamanın hakkaniyete uygun olması olanaklı değildir (*Mehmet Fidan*, § 38).

38. Silahların eşitliği ilkesi davanın taraflarının usule ilişkin haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması, taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelir (*Yaşasın Aslan*, B. No: 2013/1134, 16/5/2013, § 32). Bu usul güvencesi, uyuşmazlığın her iki tarafına da savunmasının temel dayanağı olan delilleri sunma imkânı tanınmasını kapsamaktadır (*Yüksel Hançer*, B. No: 2013/2116, 23/1/2014, § 18).

39. Genel anlamda hakkaniyete uygun bir yargılamanın yürütülebilmesi için silahların eşitliği ilkesi ışığında taraflara tanık delili de dâhil olmak üzere delillerini sunma, inceletme noktasında uygun imkânların tanınması ve tarafların yargılamaya etkin katılımlarının sağlanması gerekir. Bu anlamda delillerle ilişkin dengesizlik veya hakkaniyetsiz olma iddiaları da yargılamanın bütünü kapsamında değerlendirilecektir. Ceza davaları ile medeni hak ve yükümlülöklere ilişkin davaların usul kuralları da dâhil olmak üzere yargılamanın tüm aşamalarında silahların eşitliği ilkesinin güvence altına alınarak adil yargılanma hakkının korunması hukuk devleti olmanın bir gereğidir (*Mustafa Kupal*, B. No: 2013/7727, 4/2/2016, §§ 50, 51, 52).

40. Yargılama makamları, yargılamanın taraflarınca ileri sürölen iddiaları ve gösterdikleri delilleri gereğı gibi incelemek zorundadır. Bununla birlikte belirli bir davaya ilişkin olarak delilleri değerlendirme ve gösterilmek istenen delilin davayla ilgili olup olmadığına karar verme yetkisi esasen derece mahkemelerine aittir. Mevcut yargılamada geçerli olan delil sunma ve inceleme yöntemlerinin usul kurallarına uygun olup olmadığını denetlemek Anayasa Mahkemesinin görevi kapsamında olmayıp Anayasa Mahkemesinin görevi başvuru konusu yargılamanın bir bütün olarak adil olup olmadığını değerlendirmektir. Genel anlamda hakkaniyete uygun bir yargılamanın yürütülebilmesi için silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri ışığında taraflara iddialarını sunmak hususunda uygun olanakların sağlanması şarttır. Taraflara tanık delili de dâhil olmak üzere delillerini sunma ve inceletme noktasında da uygun imkânların tanınması gerekir. Bu anlamda delillere ilişkin dengesizlik veya hakkaniyetsizlik iddialarının da yargılamanın bütünü ışığında değerlendirilmesi zorunludur (*Yüksel Hançer*, § 19).

41. Anayasa Mahkemesinin tarafların öne sürdüğü ve esasa etkili olan iddiaların işin mahiyetinin gerektirdiğı ölçüde incelenip incelenmediğini ve özellikle ispat külfeti konusunda taraflardan birinin diğerine nazaran dezavantajlı bir konuma düşürölüp düşürölmediğini denetleme görevi bulunmaktadır (*Ahmet Korkmaz*, B. No: 2014/16232, 25/1/2018, § 29).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

42. Somut olayda başvuruçunun iş akdinin sonlandırılmasına dayanak teşkil eden dilekçeyi baskı altında, iradesi fesada uğratarak imzaladığı yönündeki iddiasını ispat etmek için dinletmek istediğı tanığın menfaat ihlali gerekçesiyle tanıklıktan çekindiğı, Mahkemenin tanıklıktan çekinme hususunda herhangi bir değerlendirme yapmadan karar verdiğı anlaşılmıştır.

43. Kural olarak Anayasa Mahkemesinin yargılama sürecinde uygulanan delil sunma ve inceleme yöntemlerinin usul kanunlarına uygunluğunu denetleme görevi bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin görevi, sözü edilen usul işlemlerinin yargılamanın

bütünlüğü içinde adil yargılanma hakkını ihlal edip etmediğini denetlemektir. Bu bağlamda başvuruda ileri sürülmesi durumunda adil yargılanma hakkının alt ilkelerinden olan silahların eşitliği ilkesine yargılama sürecinde aykırılık bulunup bulunmadığının denetlenmesi Anayasa Mahkemesinin temel görevi kapsamındadır.

44. Taraflarca gösterilen bir tanığın kanunda sayılan sınırlı şartları gerekçe göstererek tanıklıktan çekinmesi mümkün ise de çekinmenin kanunda sayılan haklı nedenlere dayanıp dayanmadığı hususunda mahkemelerin değerlendirme yapması gerektiği açıktır. Özellikle bir tarafın iddiasını ispat etmede tanık tek ve belirleyici bir delilse bu gereklilik daha da önem arz etmektedir. Çünkü iddiasının ispatında esaslı bir unsur olan bir olgunun gözardı edilmesine sebebiyet veren uygulamalar iddiaya dayanan tarafı yargılamada dezavantajlı duruma düşürebilir. Bu nedenle söz konusu uygulamanın yargılamayı hakkaniyet ölçütünden uzaklaştırmaması için dengeleyici mekanizmaların sağlanması gerekir. Çekinme isteğinde bulunan kişinin çekinme sebebinin haklı olup olmadığının mahkemece objektif kabul edilebilir gerçeklerle açıklanması ve başvurucuya alternatif imkânların sağlanması bu kapsamda değerlendirilebilir.

45. Somut olayda başvurucunun iddiasını ispat etmek üzere dosyaya bildirdiği tek tanığın, tanıklıktan çekinme talebinin haklı nedene dayanıp dayanmadığı ve sonuçları hususunda Mahkemece değerlendirme yapılmaksızın doğrudan davanın reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. Başvurucu tarafından dile getirildiği hâlde bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay tarafından da tanığın çekinmesine dair bir değerlendirme yapılmamıştır. Başvurucunun *istifa dilekçesinin baskı altında imzalandığı ve gerçek iradesini yansıtmadığı* iddiasını ispat etmede belirleyici delil olan tanığın çekinmesi, başvurucuyu aleyhindeki delillerin aksini ispat imkânı hususunda davalı işverene nazaran zayıf bir konuma düşürmüştür. Bu itibarla yargılama makamlarınca başvurucunun dezavantajlı durumunu gidermek için ilgili usul kurallarında öngörülen ve Yargıtay içtihadında da benimsenen şekilde dengeleyici imkânların sağlanması gerektiği hâlde bu yönde bir değerlendirme dahi yapılmamış olmasının bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği sonucuna ulaşılmıştır.

46. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının güvencelerinden olan silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

47. 30/3/2011 tarihi ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

48. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması ile 250.000 TL manevi tazminata hükmedilmesi taleplerinde bulunmuştur.

49. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

50. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

51. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararna bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde, usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (*Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aligül Alkaya ve diğerleri* (2), §§ 57-59, 66, 67).

52. Başvuru konusu yargılama sürecinde silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararlarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

53. Bu durumda adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ilkesinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 45. İş Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

54. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

55. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL başvuru harcından oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ilkesinin **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Kararın bir örneğinin silahların eşitliği ilkesinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 45. İş Mahkemesine (E.2016/1520, K.2016/448) **GÖNDERİLMESİNE**,

D. Başvurucunun tazminat talebinin **REDDİNE**,

E. 294,70 TL başvuru harcından oluşan yargılama giderinin başvurucuya **ÖDENMESİNE**,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA**,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 29/6/2021 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.